

put educational questions, the use of dialogue in understanding and mastering the texts of lectures of "direct action", sections of textbooks, in the development and application of diagnostic mechanisms for determining the quality of basic heuristic products. Socratic dialogue in its modern interpretation is a fundamental principle of creative thinking of students and teachers, turns monological, reproductive educational process into cognitive and creative, dialogic, constructive, creative heuristic activity.

Dialogic education in western education and philosophical discourse goes beyond the teaching of science and is considered in the context of "global society", "risk society", "society global networks". All these models of postindustrial society are based on the assumption of continuity and effectiveness of communications. Dialogic and heuristic Science Education interprets global education and global educational practices as polylogue in which information is often transformed not in new information, but vital meanings, thus requiring responsible attitude both to the selection of its content and its impact on people in teaching and intercultural relations.

Today, more than ever timely the thought of Socrates and his followers is perceived that only through a constant search for the right answers to the questions a person stimulates a birth and development of creative thinking, and using heuristic dialogue we can create a deeper understanding of complex ideas than memorizing information. One of the most important functions of a teacher who uses advanced heuristics is encouraging the student to ask questions all the time of solution. In the correctly selected questions prior knowledge is already existed which is needed to solve this problem. However, only inquisitive, interested teacher who constantly improves himself can be named Socratic teacher. Such pedagogue during the dialogue provides a transition from old to new knowledge, from the famous to the unknown. This transition reflects the student's creative work, which is an integral part of teaching heuristic.

Key words: *Socratic dialogue, heuristics, heuristic education, cognitive questions, creative thinking, educational products.*

УДК 371.26: 371.1:373.3

Світлана Парфілова

ORCID ID 0000-0002-9582-4306

Інна Думенко

ORCID ID 0000-0003-0633-3300

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/145-156

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Стаття присвячена аналізу педагогічного оцінювання й теми навчання та системи навчання з використанням інтерактивних технологій у контексті контрольно-оцінювальної діяльності. У дослідженні застосовано методи теоретичного аналізу, порівняння й узагальнення джерел. Проведена дослідна робота засвідчила, що інтерактивне навчання змінює завдання оцінювальної діяльності вчителя, розширює можливості самооцінки молодших школярів і, як наслідок, відбувається їх просування у знанневому просторі та розвиток емоційно-ціннісних орієнтацій.

Ключові слова: *молодші школярі, контрольно-оцінювальна діяльність, самооцінка, рефлексія, навчальні досягнення, якість знань, навчальна мотивація, традиційна система навчання, інтерактивні технології.*

Постановка проблеми. Кардинальні перетворення, які останнім часом відбуваються у сфері освіти, головним чином спрямовані на становлення яскравої, гармонійної, творчої, здатної до саморозвитку й самонавчання особистості, яка є активним суб'єктом суспільно-історичного прогресу. В умовах інтеграції у світову систему освіти, зміцнення інтелектуального потенціалу нації важливим стає забезпечення належного рівня підготовки підростаючого покоління. Тому, без сумніву, одним із актуальних питань сьогодення є вдосконалення контролю та оцінювання знань, умінь, навичок учнів. Сучасні потреби держави й суспільства вимагають переходу на нову, більш гнучку стратегію освіти, яка спрямована на формування у школярів бажання вчитися і досягати успіху, сприяння розвитку їх потенційних можливостей, формування позитивної мотивації до навчання, у чому незаперечну роль відіграє оцінка. У сучасних умовах у якісно новому аспекті розглядається проблема впливу оцінки на самореалізацію особистості, мотиваційну спрямованість, розвиток і використання внутрішнього потенціалу дитини. Саме тому дослідження видів, методів і принципів контрольно-оцінювальної діяльності вчителя та їх вплив на розвиток потенційних можливостей і задатків дітей є важливою проблемою педагогіки.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз науково-педагогічної і психологічної літератури засвідчує, що проблема оцінювання навчальних досягнень учнів завжди була актуальною.

Оцінювання, як багатогранний феномен, з різних позицій розглядали в багатьох напрямках. Зокрема, Ш. О. Амонашвілі розкриває виховну та навчальну функції оцінки, яка ґрунтується на позитивному принципі; Л. Ф. Ващенко зосереджував свою увагу на її контрольно-коригувальній функції; О. Я. Савченко розглядає оцінювання як процес вивчення й перевірки знань школярів, як кількісний показник якості результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів; Б. Г. Ананьєв, В. О. Онищук вивчали оцінку як інструмент педагогічного впливу вчителя на учня, виділяючи при цьому орієнтувальну і стимулювальну функції оцінювання; В. О. Сухомлинський досліджував вплив педагогічного оцінювання на емоційний стан дитини, його здатність викликати в дітей гаму гострих і глибоких переживань; Т. В. Вершиніна, Г. І. Липкіна розглядали оцінювання як психологічний механізм саморозвитку й самовдосконалення особистості. Також дослідженням та вивченням контрольно-оцінювальної діяльності займалися К. Д. Ушинський, І. Д. Бех, О. І. Ляшенко, Л. М. Фрідман та інші вчені.

Мета статті – розглянути психолого-педагогічні аспекти проблеми оцінювання молодших школярів, провести порівняльний аналіз оцінювальної діяльності педагога за традиційною й інтерактивною моделлю навчання.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, порівняння та узагальнення джерел.

Виклад основного матеріалу. Освіта формує інтелектуальний, культурний і духовний стан суспільства. Мета й основний результат сучасної освіти – виховання самостійної, креативної, всебічно розвиненої і впевненої у своїх силах особистості, яка здатна самовдосконалюватися. Про реформування української системи освіти свідчить зміст Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, що ґрунтується на засадах особистісно-орієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів [5]. У зв'язку з цим відбуваються зміни і в підходах до оцінювання знань молодших школярів.

Нагальним питанням, яке потребує сьогодні ретельного аналізу й вирішення, є питання педагогічного контролю як ключового компоненту навчально-виховного процесу. Адже його результатом є оцінювання навчальної успішності, що визначає співвіднесеність діяльності учнів із вимогами певної педагогічної моделі й освітньої парадигми в цілому.

На думку О. В. Ситникової, оцінні знання педагога охоплюють розуміння сутності понять «перевірка», «контроль», «оцінювання», «оцінка», «відмітка», «самооцінка», «самоконтроль»; знання методології оцінювання (теорія оцінювання, підходи до процедури оцінювання, закономірності тощо) і технології оцінювання (принципів, методів, форми оцінювання); усвідомлення сутності та змісту оцінної діяльності в закладах освіти [11, 30].

Таким чином, оціночна компетентність учителя передбачає сформованість умінь аналізувати результативність власної педагогічної діяльності, відповідальне ставлення до правильності й коректності застосування оціночних технологій.

На думку науковців, поняття «контроль» означає виявлення, вимірювання й оцінку результатів навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Процедуру виявлення та вимірювання називають перевіркою. У свою чергу перевірка є складним компонентом контролю. Контроль забезпечує зворотній зв'язок між учителем і учнем, а також одержання вчителем об'єктивної інформації про ступінь засвоєння навчального матеріалу, своєчасне виявлення недоліків і прогалин у знаннях дітей. Метою перевірки знань у сучасній школі є визначення рівня якості навчальних досягнень учнів [7, 171].

Контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки. Оцінювання – процес, що визначає рівень досягнутих навчальних успіхів і містить два компоненти: оцінювання як процес, що відбувається на всіх етапах навчання, і бал, що фіксує підсумки перевірки знань, умінь, навичок та компетентностей [9, 70–71].

Основою для оцінки навчальних досягнень молодших школярів є підсумки контролю. Функції оцінки не обмежуються тільки констатацією рівня досягнень. Оцінка є засобом стимулювання навчання [4, 64].

Оцінити – означає визначити рівень чи якість чогось. Стосовно навчально-пізнавальної діяльності, оцінка означає встановлення ступеня виконання учнями завдань, поставлених перед ними у процесі навчання, рівня їх підготовки й розвитку, якості набутих знань, сформованих умінь і навичок [8, 358].

Зупинимось на поглядах науковців щодо виокремлення функцій оцінки. Як зазначає О. Я. Савченко, у навчальному процесі має домінувати оцінка у вигляді вмотивованого оціночного судження, що дає школяреві змогу усвідомити, чи добре він впорався з роботою, у чому помилка і як краще її виправити [10, 148].

Ш. О. Амонашвілі розкриває виховну (спрямовану на розвиток особистої відповідальності, працелюбності, цілеспрямованості, старанності та інших якостей особистості) та навчальну (спрямовану на покращення результатів навчальної діяльності, формування мотивів навчання) функції оцінки [1, 45].

Л. Ф. Ващенко зосереджує увагу на визначенні рівня знань, умінь і навичок кожного учня або класу з подальшим усуненням виявлених недоліків [4, 35].

Б. Г. Ананьєв виділяє орієнтувальну функцію впливу оцінки, яка полегшує усвідомлення процесу діяльності та покликана впливати на афективно-вольову сферу внаслідок переживання успіхів чи невдач [2, 131].

Отже, оцінювання навчальних досягнень молодших школярів – невід'ємний структурний компонент навчально-виховного процесу, який передбачає врахування таких показників: обсяг та якість засвоєних знань; здатність застосовувати ці знання на практиці; активність учня у здобутті знань; навчальна мотивація.

Узагальнюючи теоретико-педагогічні та практичні підходи до системи оцінювання, можна дійти висновку, що вона повинна давати можливість об'єктивно оцінювати навчальні досягнення кожного учня та створювати додатковий механізм активізації потенціалу в усіх видах навчально-пізнавальної діяльності.

З упевненістю можна констатувати, що традиційне оцінювання молодших школярів у більшості випадків не виконує самоорганізаційних, стимулювальних і розвивальних функцій, гальмує розвиток позитивної навчальної мотивації, яка є основою ефективності навчального процесу.

На відміну від традиційної системи, застосування інтерактивних технологій у навчанні передбачає контроль не стільки ступеню засвоєння готових знань, скільки творчого відхилення від них. Основним критерієм оцінки стає особистісне зростання школяра. Аргументована вчителем

оцінка сприяє найбільш повному розкриттю і зростанню потенційних та спонукально-мотиваційних сил дитини.

Таким чином, важливості набуває не оцінка як кінцевий результат, а оцінна діяльність у навчанні, яка впливає на глибину, міцність, повноту, об'єктивність, якість знань, умінь і навичок учнів. Оцінна діяльність у такому випадку посилює стимулювальну функцію, розвиває пізнавальний інтерес до навчання. Учитель будує взаємодію з учнями на основі суб'єкт-суб'єктного (фасилітуючого) характеру взаємин, толерантного ставлення, діалогового стилю спілкування, співпраці, а також перенесення акцентів із контролю й оцінювання молодших школярів на їх самоконтроль і самооцінювання.

Крім того, приділяється значна увага мотиваційному та виховному компоненту контрольної-оцінювальної діяльності, указуючи на важливість, доцільність і актуальність поняття «рефлексія» в навчальному процесі. Рефлексія стає невід'ємною складовою навчального процесу, поштовхом до усвідомлення та осмислення педагогічних проблем, їх аналізу та визначення нових шляхів і перспектив вирішення. Спираючись на різні погляди вчених на сутність поняття «рефлексія» можна визначити його як здатність людини до самоспостереження, самопізнання, самоаналізу й усвідомлення зовнішньої оцінки особистісних особливостей іншими людьми, результатом чого є критичне оцінювання власних дій, досягнень, ресурсів, особистісних якостей та, за необхідності, їх корекція.

Значущість рефлексії для вчителів початкових класів обумовлюється тим, що їх діяльність є багатофункціональною, багатопредметною. Педагог має виконувати кілька функцій: навчальну, виховну, розвивальну, соціалізуючу, діагностичну, здоров'язберезувальну. При цьому зовнішні та внутрішні фактори, що збуджують аналіз якості цих функцій у мисленнєвій діяльності вчителя, актуалізують його рефлексію. Перед ним відкриваються широкі можливості для вияву творчості й застосування індивідуального та диференційованого підходу в такій надзвичайно складній і відповідальній справі, як оцінювання навчальної діяльності молодших школярів.

Для формування вміння переосмислювати власні дії необхідні умови, за яких процес формування рефлексії буде відбуватися природно і стане невід'ємною частиною мислення учня. У навчальній діяльності, а саме в таких учбових діях, як самоконтроль і самооцінка, міститься процес рефлексії. Саме з самоконтролю й самооцінки розпочинається майбутнє вміння оцінювати самого себе. Система контрольної-оцінювальної діяльності не обмежується перевіркою засвоєння знань та виробленням умінь і навичок, вона ставить за мету важливішу задачу – розвивати в молодших школярів вміння перевіряти та контролювати себе, критично оцінювати і аналізувати свою діяльність, знаходити помилки й недоліки, бачити шляхи їх усунення.

За інтерактивних, демократичних, розвивальних методів навчання першоосною стають:

- суб'єкт-суб'єктні відношення, за яких учень і вчитель виступають партнерами в навчальній діяльності;
- групове співробітництво, де завдяки співпраці, взаємодії, здатності змінювати власну точку зору, ураховуючи погляди оточуючих, розвиваються міжособистісні навички спілкування.

Отже, саме під час колективної роботи і суб'єкт-суб'єктної взаємодії можна прослідкувати виникнення й функціонування рефлексивних процесів. Здатність учня переосмислювати свої дії зумовлюється пізнавальними, моральними і поведінковими ситуаціями навчання, а це, у свою чергу, передбачає сформоване вміння молодшого школяра скоординувати власні дії з діями інших учасників навчально-виховного процесу. Саме в умовах групової взаємодії учень має можливість розмірковувати і діяти в рефлексивній атмосфері, тому що він одночасно виступає в ролі людини, яка не тільки повинна щось донести іншим (роль комунікатора), а й зрозуміти та усвідомити почуте (роль розуміючого).

Не менш важливим фактором рефлексивних умінь є самодисципліна. У ширшому життєвому контексті самодисципліна передбачає знання себе та своїх дій, необхідних для особистісного росту й розвитку. Самодисципліна потребує недирективного навчального середовища, що забезпечує можливість вчитися на особистісному досвіді і на власних помилках, рефлексувати цей досвід. До самодисципліни можна віднести організацію свого часу, постановку цілей, визначення пріоритетів, а також підтримання відчуття порядку [10, 297].

У традиційній системі навчання, де основною метою є трансляція культурного досвіду поколінь, найбільш доречною є триада навчального діалогу, яка складається з:

- ініціації – майже завжди у формі запитання вчителя;
- відповіді учня на запитання вчителя;
- підсумку – у формі оцінки вчителя [13, 104].

Зважаючи на оновлення змісту освіти, коли пріоритетними стають розвивальні цілі навчання, діяльність учителя має бути спрямована не на збільшення, а на підвищення якості пропонованих учням знань, на розвиток потенційних можливостей кожної дитячої особистості.

Як стверджує К. Роджерс: «Весь континуум шкільного навчання полягає між двома крайніми точками, полюсами. Один полюс – традиційне, директивне навчання, а інший – «людиноцентроване», гуманістичне або вільне навчання...» [10, 77]. Другий полюс передбачає формування рефлексивних навичок в умовах недирективного навчання або педагогічної фасилітації.

Фасилітатор (від англ. facilitate – допомагати, полегшувати) стимулює і спрямовує процес пошуку інформації, що зумовлює зростання самостійності молодших школярів. У дослідженнях М. Ліпмана – критичне (рефлексивне) мислення «thinking for themselves» це і є самостійне мислення [14, 682]. Основна задача вчителя – фасилітатора – спонукати осмислене навчання учнів.

Отже, можна зробити висновок, що саме в умовах розвивальної демократичної системи навчання рефлексія найкраще вдосконалюється й функціонує. У процесі застосування інтерактивних форм і методів навчання, інноваційних підходів до оцінювання, рефлексивні вміння – необхідна складова сучасного навчального процесу.

При переході шкіл від традиційних форм навчання до широкого використання інтерактивних форм і методів у навчальному процесі, особливо в контексті компетентнісного підходу, змінюється завдання оцінювальної діяльності вчителя.

Структура оцінювальної діяльності педагога містить такі етапи:

1. Вибір терміну оцінювання відповідно до навчальної програми: як правильно вибрати такий проміжок часу, за який учні можуть чогось навчитись і набути певних знань.

2. Визначення очікуваних результатів: що необхідно, щоб знали і вміли учні.

3. Визначення критеріїв і стандартів: як можна дізнатися, що учні справді досягли передбачуваних навчальних результатів, що є критерієм, зразком добре виконаної учнівської діяльності.

4. Вибір прийомів перевірки (контролю) знань і вмінь: які прийоми обрати, щоб переконатись у досягненні запланованих результатів уроку чи засвоєння теми [6, 55].

Визначившись із структурними компонентами оцінювальної діяльності вчителя, нижче розглянемо їх відносно традиційної моделі навчання й моделі, що ґрунтується на застосуванні інтерактивних технологій (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінювальна діяльність вчителя в різних моделях навчання

Ознака	Традиційне навчання	Навчання, що ґрунтується на застосуванні інтерактивних технологій
Мета (завдання) оцінювання	- визначити найкращих за досягненнями учнів; - показати учням, ступінь засвоєння матеріалу; - стимулювати мотивацію учнів до навчання й отримання знань;	- перейти від перевірки знань і невеликої кількості пізнавальних умінь до оцінки широкого спектра вмінь, зокрема соціальних, комунікативних тощо; - спонукати як вчителя, так і учнів до роздумів над якістю навчання й можливостями його підвищення;

	<ul style="list-style-type: none"> - визначити рівень здібностей учнів; - з'ясувати, чи є необхідність у додатковому навчанні або «перенавчанні» 	<ul style="list-style-type: none"> - дати можливість демонструвати свою здатність обдумувати та розв'язувати дискусійні питання тощо; - оцінювати виконання учнями складних колективних завдань; - оцінювати старанність, яку учні вкладають у співпрацю, їхнє прагнення допомагати один одному; - повністю оцінити всі навчальні досягнення учнів, які є результатом їх інтерактивної взаємодії
Термін оцінювання	Віддається перевага тематичному оцінюванню поряд із семестровим і річним	Більше уваги приділяється поточному оцінюванню роботи учнів під час уроку. Оцінка виконує допоміжну, а не окрему пріоритетну і найважливішу функцію вчителя, так зване «м'яке оцінювання»
Засвоєння змісту освіти	Повідомлення теми, завдань і мети уроку	Формулювання очікуваних результатів і мети учнівської діяльності на початковому етапі уроку
Показники (критерії) оцінки	Учитель оцінює результат учня з точки зору встановленої норми, єдиного стандарту; порівнює дії і навчальний результат одного учня з аналогічним результатом іншого або всіх учнів класу	<ul style="list-style-type: none"> - результати навчальної діяльності розглядаються як особисті досягнення учнів; - важливим стає здатність застосовувати компетентності в навчанні і звичайному житті; - результат, отриманий учнем сьогодні, порівнюється з його минулими результатами; визначається динаміка; - акцент робиться на процес і результат навчальної діяльності, а не на оцінку особистості учня; - створюються умови для розвитку особистості учня, що відповідає особистісно-орієнтованому навчанню; - паралельно з оцінюванням, у межах шкали оцінок-балів, забезпечується описове (словесне) оцінювання
Прийоми перевірки (контролю) знань і вмінь	<ul style="list-style-type: none"> - контрольні запитання; - висновки вчителя 	Самооцінювання завжди передує оцінюванню вчителем: <ul style="list-style-type: none"> - учитель характеризує діяльність учня, оцінюючи й обґрунтовуючи її; - учень формулює висновки щодо продуктивності своєї роботи

Нижче визначимо роль учня в системі оцінювання за двома моделями навчання (рис. 1).

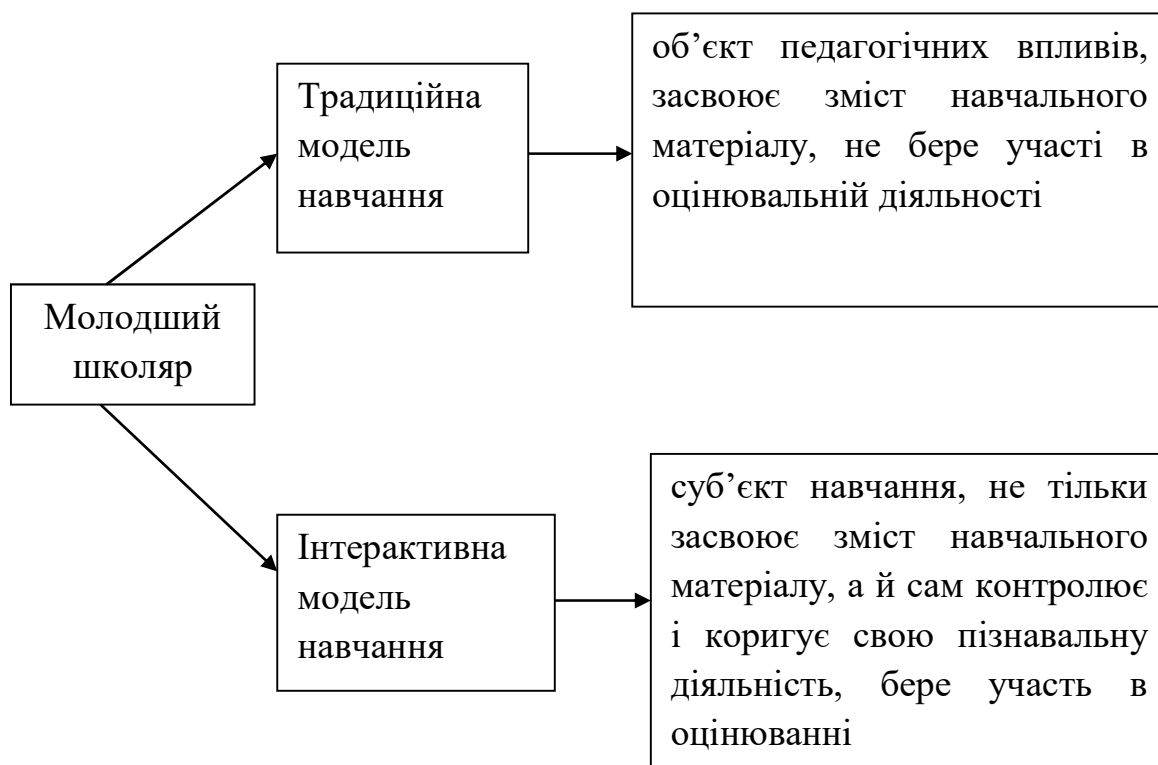

Рис 1. Роль молодшого школяра в системі оцінювання

Такий підхід в оцінюванні дає можливість отримання інформації про те, як вона впливає на самих школярів. Фіксація учнем того, що відбувається під час уроку, виступає джерелом даних, спираючись на які вчитель може коригувати свою діяльність.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Інтерактивне навчання змінює завдання оцінювальної діяльності вчителя, розширює можливості самооцінки молодших школярів. Як наслідок, відбувається не тільки просування учнів у знаньовому просторі, а й розвиток їх умінь, навичок, емоційно-ціннісних орієнтацій. Важливо пам'ятати, що, незалежно від того, якого способу оцінювання буде дотримуватися вчитель, його основним завданням є створення умов, за яких позиції зацікавленості, відкритості і відповідальності учнів у навчанні, їх особистісні риси зможуть розвиватися й усвідомлюватися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников / Ш. А. Амонашвили. – М. : Педагогика, 1984. – 296 с.
2. Ананьев Б. Г. Психология педагогической оценки : изб. психол. труды в 2-х т. – М. : Педагогика, 1980. – Т. 2. – 267 с.
3. Ващенко Л. Ф. Из истории оценки в профессиональной деятельности / Л. Ф. Ващенко // Экономика и управление. – 1996. – № 1. – С. 15–17.
4. Глазова О. Види контролю для оцінювання знань і вмінь учнів за 12-бальною системою. Вид. доп. і перероб. – К. : Любисток, 2003. – 64 с.
5. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – № 18 (594). – 45 с.

6. Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів: Методичний посібник для вчителів початкової школи / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, О. А. Біда та ін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 304 с.
7. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : [навч. посіб.] / І. В. Лозова, Г. В. Троцько. – Харків : ОВС, 2002. – 400 с.
8. Мойсенюк Н. Є. Педагогіка : [навч. посіб.] / Н. Є. Мойсенюк. – 4-е видання, доповнене, 2003. – 615 с.
9. Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти: монографія / за ред. Ляшенка. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 160 с.
10. Роджерс К. Свобода учитися / К. Роджерс, Дж. Фрейберг. – М., Смысл, 2002. – 527 с.
11. Савченко О. Я. Оцінка вчителя – стимул і орієнтир учнів / О. Я. Савченко // Урок у початкових класах. – К. : Освіта, 1993. – С. 148–153.
12. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи : монографія / за ред. Ляшенко О. І., Жука Ю. О. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 200 с.
13. Цукерман Г. А. У истоков учебной общности : микроанализ одного урока в 1 классе / Г. А. Цукерман // Вопросы психологии. – 2003. – № 4. – С. 104–126.
14. Matthew Lipman Thinking Children and Education // Philosophy for Children and Critical Thinking. – 1993. – 745 с.

REFERENCES

1. Amonashvyly, Sh. A. (1984). *Vospitatelnaia i obrazovatelnaia funktsiia otsenki ucheniia shkolnikov [Educational function of school evaluation exercises]*. M.: Pedagogika. [in Russian].
2. Ananiev, B. H. (1980). *Psikholohiia pedahohicheskoi otsenki [Psychology of teacher assessment]*. M.: Pedagogika. [in Russian].
3. Vashchenko, L. F. (1996). Iz istorii otsenki v professionalnoi deiatelnosti [From the history of evaluation in professional activities]. *Ekonomika i upravleniie, 1*, 15–17. [in Russian].
4. Hlazova, O. (2003). *Vydy kontroliu dlia otsiniuvannia znan i vmin uchniv za 12-balnoiu systemoiu [Types of control for evaluation of knowledge and skills of students for the 12-point system]*. K.: Liubystok. [in Ukrainian].
5. Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity [State standard of primary education]. *Pochatkova osvita, 18 (594)*, 45. [in Ukrainian].
6. Pomietun O. I., Pyrozhenko, L. V., Bida, O. A. (2011). *Zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii u navchanni molodshykh shkolariv [The use of interactive technologies in teaching primary school children]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. [in Ukrainian].
7. Lozova, V. I., Trotsko, H. V. (2002). *Teoretychni osnovy vykhovannia i navchannia [The theoretical basis of education and training]*. Kharkiv: OVS. [in Ukrainian].
8. Moiseniuk, N. Ye. (2003). *Pedahohika [Pedagogy]*. [in Ukrainian].
9. Liashenko, O. I. (2011). *Orhanizatsiino-metodychne zabezpechennia monitorynhovykh doslidzhen yakosti zahalnoi serednioi osvity [Organizational and methodological support of monitoring of quality of secondary education]*. K.: Pedagogichna dumka [in Ukrainian].
10. Rodzhers, K., Dzh. Freiberh (2002). *Svoboda uchitsia [Freedom to learn]*. M., Smysl [in Russian].
11. Savchenko, O. Ya. (1993). *Otsinka vchytelia – stymul i oriientyr uchniv [Teacher's Assessment – incentive and benchmark for students]*. K.: Osvita. [in Ukrainian].

12. Liashenko, O. I., Zhuk, Yu. O. (2014). *Testovi tekhnolohii otsiniuvannia kliuchovykh i predmetnykh kompetentnosti uchniv osnovnoi i starshoi shkoly [Test Technology Assessment of key and subject competencies of junior and high school students]*. K.: Pedagogichna dumka. [in Ukrainian].

13. Tsukerman, H. A. (2003). U istokov uchebnoi obshchnosti: mikroanaliz odnogo uroka v 1 klasse [At the root of the educational community: microanalysis of a lesson in 1 grade]. *Voprosy psikhologii*, 4, 104–126. [in Russian].

14. Matthew Lipman (1993). *Thinking Children and Education. Philosophy for Children and Critical Thinking*. [in English].

РЕЗЮМЕ

Парфилова Светлана, Думенко Инна. Интерактивные технологии в контрольно-оценочной деятельности учителя начальных классов.

Статья посвящена анализу педагогического оценивания и контроля учащихся начальной школы. Проведен сравнительный анализ традиционной системы обучения и системы обучения с использованием интерактивных технологий в контексте контрольно-оценочной деятельности. В исследовании применены методы теоретического анализа, сравнения и обобщения источников. Проведенная исследовательская работа показала, что интерактивное обучение меняет задачи оценочной деятельности учителя, расширяет возможности самооценки младших школьников и, как следствие, происходит их продвижение в образовательном пространстве и развитие эмоционально-ценностных ориентаций.

Ключевые слова: младшие школьники, контрольно-оценочная деятельность, самооценка, рефлексия, учебные достижения, качество знаний, учебная мотивация, традиционная система обучения, интерактивные технологии.

SUMMARY

Parfilova Svitlana, Dumenko Inna. The interactive technologies in controlling and evaluation activities of primary school teacher.

The article is devoted to the analysis of pedagogical evaluation and controlling of primary school pupils. There was conducted a comparative analysis of the traditional system of education and educational system using interactive technologies in the context of control and assessment activity. The research used methods of theoretical analysis, comparison and synthesis of sources.

The term “control” means the identification, measurement and assessment of results of educational cognitive activity of pupils. Verification is the procedure of the identification and measurement. In turn, verification is a complex component of control. The control provides feedback between the teacher and the pupil, as well as getting by the teacher objective information about the degree of assimilation of educational material, well-timed identification of shortcomings and gaps in knowledge of children. The purpose of verification of knowledge in the modern school is the definition of the quality level of educational achievements of pupils. Evaluation of educational achievements of the primary school pupils is an integral structural component of the teaching and educational process, which involves consideration of such indicators: the volume and quality of acquired knowledge; the ability to apply this knowledge in practice; the activity of the pupil in gaining knowledge; educational motivation.

Unlike traditional system, the use of interactive technologies in training assumes control not so much of the degree of assimilation of ready knowledge, as of creative deviation from them. The main evaluation criterion is the pupil’s personal growth. Reasoned evaluation by the teacher contributes to the most complete disclosure and growth of potential and motivational forces of the child. As a consequence, happens not only the

promotion of pupils in the space of knowledge, but also the development of their abilities, skills, emotional and value orientations.

Summarizing the theoretical, pedagogical and practical approaches to the system of estimation, it can be concluded that it should give the possibility to objectively evaluate the academic achievement of each student and to create an additional mechanism for activation of the potential in all types of educational-cognitive activity.

Key words: *primary school pupils, control and assessment activity, self-appraisal, educational achievements, quality of knowledge, formation of skills and habits, educational motivation, traditional education system, interactive technologies.*

УДК 371.214.41

Володимир Приходько

Придніпровська державна академія
фізичної культури і спорту
ORCID ID 0000-0001-6980-1402

Олександр Томенко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-1097-965X
DOI 10.24139/2312-5993/2017.05/156-166

СПОРТ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ: ВІД УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ ДО ПОТРЕБИ ФОРМУВАННЯ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здійснено аналіз розуміння провідних учених про систему підготовки спортсменів, показано неповноту цього розуміння, що не дозволяє отримати ясність у питанні про те, що є основним результатом функціонування цієї системи. Встановлено, що головним результатом діяльності вдосконаленої системи спортивної підготовки повинно стати становлення суб'єкта спортивної діяльності, який здатний брати на себе відповідальність та забезпечувати якість змагального результату.

Ключові слова: спорт вищих досягнень, спортсмен, система спортивної підготовки, суб'єкт, спортивна діяльність.

Постановка проблеми. Теорія і практика спорту вищих досягнень (далі, *спорту*) являють собою яскравий приклад взаємного зв'язку і впливу, причому такого, який відбувається в обидві сторони: від теорії до практики і навпаки. Практика ж дає нам достатньо прикладів того, що по мірі дорослішання спортсмена, а цей процес можна ототожнювати з рухом від етапу початкової підготовки до етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей і далі до етапу збереження вищої спортивної майстерності, він має набувати все більше рис, притаманних не об'єкту впливу (з боку тренера), а суб'єкту. Цей феномен у теорії спорту ще не дістав достатнього обґрунтування, а отже відсутність відповідних знань об'єктивно стримує процес розкриття фахівцями спорту потенціалу